

דעות אחרונות

משה אלעד 40 לששת הימים

לא שלום, רק תהליך

102 שנים חלפו מאז נבואתו של הסופר הפלסטיני ני נגי'ב עזורי, ש"גורלן של שתי התנועות, הערבית והציונית, להילחם ברציפות עד אשר צד אחד ינצח". ציון ארבעה עשורים למלחמת ששת הימים הוא תזכורת נוספת לאחד העימותים הקשים ולאחד מתהליכי השלום הממושכים, המתשימים, העקרים ואולי הבלתי פתירים ביותר בעולם. מהצהרת בלפור ב־1917 ועד להשתלטות על הגדה והרצועה ב־1967, היו אלה 50 שנה רוויות דם בניסיון לפתור את "הסכסוך הישראלי-לערבי". מיוני '67 הופך העימות להיות ניסיון לפתור את "הסכסוך הישראלי-פלסטיני". שפך הדם נור תר כשהיה, אך במקביל מתחילים לדבר.

כבר בסוף יוני '67 עמד ראש הממשלה לוי אשכול בפני חתימת הסכם. אבל רק כמעט, כי סמוך לחתימת הסכם על "מינהל עצמי בגדה" רחה הציבור הפלסטיני ני את "ההתרפסות" של המנהיגות המסורתית בראשות השיח' מוחמד עלי ג'עברי מחברון, והציב במקום מה הנהגה מיליטנטית יותר, שהורכבה מנאצריסטים, מרכסיסטים-לניניסטים ואנשי בעת' סורי ועיראקי – לימים "החזית הלאומית הפלסטינית".

התופעה הזאת, שבה הפלסטינים בשטחים אינם מרוצים ממגמות "הכניעה לישראל" ומ"ההשפלה" לכאורה של הנהגתם ובוחרים להקציף עמדותיהם, תחזור על עצמה במשך השנים. הבחירה האחרונה בח' מאס, למשל, היא תגובת-נגד להתנהגות "הצמחונית" ול"משת"פיות" של אש"ף עם ישראל.

ישראל מצידה תרמה לתהליך הזה עיוורון מדיני ומדיניות טלאים. לגיטימי לחתור להנהגה פלסטינית שתהיה "נוחה" לישראל, אבל אווילי לנהוג לפחות פעמיים ב"נוהל שכנ" מדיני: בראשית שנות ה־80 השתמשה ישראל ב"אגודות הכפרים" בגדה ככמ"גן אנושי נגד האויב, וברצועת עזה היא עשתה שימוש דומה ב"מוג'מע אל איטלאמי", לימים אביו מולידו של החמאס. "משקל נגד" לאש"ף, כינו זאת אז.

על השאלה מה קדם למה, המיליטנטיות הפלסטינית או החיפוש הישראלי אחר "הנהגה משת"פית", קשה להשיב. החיפוש אחר "הנהגה נוחה" החל ב־'67 ברו־שיח ידירותי מאוד עם משפחות מזרח ירושלמיות שלא חששו להניף את דגל ישראל, והסתיים בהכרה בערפאת ובלחיצת ידיים עם המחבלים והרוצחים השפלים ביותר. מנגד, המאבק הפלסטיני ב"כניעה ובהשפלה" החל בתמיכה במנהיגים דתיים וקומוניסטיים בלתי אלימים והסתיים לפני כשנה בהצבת מפלצת טרור דו־ראשית בדמות החמאס והג'יהאד האיסלאמי. על מה מעיד הדבר? רוב הציבור הפלסטיני בשטחים ובפזורה אולי רוצה שלום, אבל הוא תובע דרישות מקסימליסטיות ("זכות השיבה", ירושלים המזרחית), וכל אימת שהנהגתו מראה סימני התמתנות, הוא דואג להחזירה ל"מסלול הנכון". הממשל הישראלי, שאיננו מוכן להתפשר, ימצא בחברה הפלסטינית לכל היותר שותף לתהליך השלום, לא לשלום עצמו. למי שבוהן אפוא את יחסי ישראל עם תושבי השטחים ב־40 השנה האחרונות אין מנוס מאשר לפקפק באפשרות שאי פעם נגיע להסכם שלום "צודק ובר קיימא" עם שכנינו. ■

משה אלעד חוקר במוסד שמואל נאמן בטכניון